

prof. dr hab. Zbigniew Szot
Wydział Malarstwa i Rysunku
Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz
w Poznaniu

Poznań, 18 grudnia 2021 roku

RECENZJA

rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego

Pana mgra **Martina Imricha**

w związku z przewodem doktorskim

w dziedzinie sztuki w dyscyplinie - sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
wszczętym przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Dane personalne

Pan mgr Martin Imrich urodził się 12 października 1986 roku w Popradzie na Słowacji. W latach 1993-2002 uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Šuňavie. W latach 2002-2006 kontynuował naukę w Średniej Szkole Zawodowej w Poprad-Veľká, a w latach 2007-2010 studiował w Atelier Klasycznego Malarstwa u prof. Ľudovíta Hološki na Akademii Sztuk Pięknych w Banskiej Bystricy. W tym samym czasie był stypendystą Erasmusa na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie w 2012 roku uzyskał dyplom magisterski z wyróżnieniem rektorskim. Twórczość Martina Imricha została wyróżniona nagrodą im. Profesora Józefa Szajny oraz nagrodą Ewy Tomaszewskiej. Kandydat do stopnia doktora jest też stypendystą GLOART w Belgii.

Do tej pory doktorant zrealizował 14 wystaw indywidualnych, na których prezentował swoje prace. Są to:

- Martin Imrich, Galéria Glo'Art Belgia, 2019;
- Imrich Fi / Φ Galéria umelcov Spiša GUS (Słowacja), 2015;
- Świadek Natury IMRICH vs PILAT, w Słowackim Instytucie w Warszawie, 2015;
- „Fotografia”, Galerii Sedeka w Warszawie, 2015;
- „Malarstwo”, Galerii P w Płońsku, 2014;
- „Malarstwo”, TVP Warszawa, ul Woronicza 17 Block B, organizator Galéria WieleSztuki, 2014;
- „Malarstwo”, w Galerii Elektor w Warszawie, 2014;
- „Konfrontacje” w Polskim Instytucie w Bratysławie, Słowacja, 2014;
- „Malarstwo”, Dubnica nad Váhom, Słowacja, 2013;
- „Malarstwo”, Domu Kultury w Sunavie, Słowacja, 2013
- „Malarstwo”, Šarišská Galeria w Preszovie, Słowacja, 2013;
- „Martin Imrich – rysunek”, Galeria Pogodna w Warszawie, 2013;
- „Martin Imrich - malarstwo batik”, Galerii Traffic w Warszawie, 2013;
- „IMRICH vs ŚCIBIOR”, Galeria Instytutu Słowackiego w Warszawie, 2013;

Pan mgr Martin Imrich brał też udział w trzydziestu trzech pokazach zbiorowych w Polsce i poza jej granicami. Tu wymienię te najważniejsze wystawy:

- „White&Weiss”, Contemporary Art Auction, Zoya Gallery, Bratysława, Słowacja, 2014;
- „Sztuka i Medytacja” Spiska Jerozolima, 2014;
- GLO 'ART., Galéria GLO'ART Stała ekspozycja, Lanaken, Belgia, 2014
- „321 ... start III”, Galeria STYK, Warszawa, 2014;
- „REALLY?” Blackall Studios Shoreditch, Londyn, Wielka Brytania, 2013
- „Wystawa w TVP”, Woronicza 17, Blok B, Galeria WieleSztuki, Warszawa, 2013
- „2012 COMING OUT - najlepsze Dyplomy ASP”, Siedziba Orkiestry Symfonia Varsowia, Warszawa, 2012

Brał On też udział w pięciu plenerach międzynarodowych oraz był stypendystą belgijskiej Fundacji GLO'ART. Jest też laureatem ośmiu nagród i wyróżnień.

Ocena dorobku twórczego i artystycznego

Dorobek twórczy Pana mgra Martina Imricha, z którym mogłem się zapoznać, jest godny uwagi. Nie chodzi tu tylko o ilość wystaw, w których brał On udział. Kandydat do stopnia doktora jest artystą ukształtowanym i konsekwentnym w swoich działaniach i poszukiwaniach artystycznych. Jego twórczość poparta doskonałym warszatem nawiązuje do najlepszych cech polskiego i europejskiego akademizmu. W zaprezentowanej, dobrze przygotowanej dokumentacji dotyczącej Jego dorobku twórczego, można zapoznać się ze sporą - bo liczącą kilkadziesiąt obrazów, rysunków i tkanin kolekcją, w których od wielu lat poszukuje On własnego „ja”. Od początku drogi twórczej skupia się na poszukiwaniu form opisujących Jego indywidualny sposób postrzegania skomplikowanego świata. Każdy obraz jest odrębnym bytem. Już w okresie studiów na warszawskiej ASP u Imricha daje się zauważyć wyraźny wpływ sztuki Siemieradzkiego w monumentalnym obrazie „Męczennice”. Wcześniejsze studia modeli wskazują, że doktorant w swojej twórczości jest osobą niezmiernie zdyscyplinowaną technologicznie, a to otwiera Jemu drogę do uporządkowanego

kreowania indywidualnego spojrzenia na świat. Redukując środki wyrazu wydobywa większą wyrazistość wypowiedzi plastycznej. Proste kompozycje malarskie doskonale oddają Jego zaangażowanie jako człowieka wierzącego i wyznającego wartości dla niego najważniejsze w dzisiejszym, zrelatywizowanym świecie, w którym następuje przemieszanie wielu podstawowych pojęć. Z przedstawionych w dokumentacji prac na uwagę według mnie na pewno zasługują takie realizacje jak: „Madonna z lalką”, „Śmierć Barbary Radziwiłłówny”, „Kalwaria” czy „Lekcja Anatomii”, które doskonale wpisują się w tradycję malarstwa. Mam absolutne przekonanie nie tylko o wartości tworzonych przez Niego prac, ale też o Jego wewnętrznej potrzebie, stającej się bodźcem do coraz nowszych wyzwań, które sam sobie nakreśla w poszukiwaniu własnego „Edenu”.

Ocena rozprawy doktorskiej

Zapoznając się z rozprawą doktorską Pana mgra Martina Imricha przypomniałem sobie opowiadanie, które przeczytałem wiele lat temu. Jest to „Ewangelia według św. Marka” Jorge Luisa Borgesa. To historia trzydziestotrzyletniego wykształconego młodzieńca z dobrego domu, który staje się poniekąd więźniem losu, utykając podczas powodzi w pewnej samotnej hacjendzie na argentyńskiej pampie. Kiedy po raz pierwszy przeczytałem tę historię, pewnym objawieniem dla mnie było specyficzne spojrzenie autora na kwestie związane z wiarą, kiedy to dobro i zaufanie przekształca się w bliżej nieokreśloną obsesję, a dosłowność w interpretacji Biblii staje się faktem.

Temat pasyjny w sztuce, jako pojedyncze małe gemy pojawia się już ok. II wieku naszej ery na Bliskim Wschodzie. Około sto lat później zaczęto przedstawiać znak samego krzyża. Na drewnianych drzwiach kościoła św. Sabiny w Rzymie ukrzyżowana postać Chrystusa pochodzi z V wieku. Późniejsze i niezmiernie ciekawe przedstawienia ukrzyżowanego to znajdujący się w kościele Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny (Santissima Annunziata) fresk autorstwa Andrei del Castagno „Trójca Święta ze św. Hieronimem, św. Pauliną i św. Eustochią” oraz „Ukrzyżowanie” namalowane pięćset lat później przez Salvadora Dali. Jeżeli chodzi o współczesną sztukę polską, to oprócz

„Drogi krzyżowej” Jerzego Dudy-Gracza na uwagę zasługują przede wszystkim tacy artyści jak: Eugeniusz Get-Stankiewicz i jego realizacja z połowy lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku „Zrób to sam”, Krzysztof Gliszczyński i jego „Siedem ostatnich słów Chrystusa na krzyżu” czy w zasadzie znaczna część twórczości Zbigniewa Bajka, która w dużej mierze opiera się o autointerpretację poszczególnych stacji Golgoty.

Dysertacja doktorska Pana mgra Martina Imricha pod tytułem „Droga krzyżowa oczami Chrystusa” składa się z trzech części:

- Wprowadzenie
- Stacje Drogi Krzyżowej na moich obrazach
- Zakończenie

Jest to dobrze napisany tekst, który w pełni oddaje charakter myślenia kandydata do stopnia doktora. Jest on swoistym manifestem Imricha. Studiując go możemy zapoznać się z genezą Jego artystycznych poszukiwań. Zagłębia się On w znaczenie i symbolikę Wielkiego Tygodnia – największej tajemnicy wiary chrześcijańskiej, która jest bazą kultury europejskiej. Poznajemy też genezę i opis poszczególnych elementów - obrazów rozprawy doktorskiej. Kandydat do stopnia doktora w swoich rozważaniach przywołuje takie dzieła jak: tryptyk „Ukrzyżowanie” Rogiera van der Weydena, „Ukrzyżowanie” Rafaela Santi, „Ukrzyżowanie” Jacoba Tintoretto, „Chrystus na krzyżu” El Greco; „Męka Chrystusa - Pasja Turyńska” Hansa Memlinga, „Ecce Homo” Adama Chmielowskiego, „Złożenie do grobu” Caravaggio, „Ukrzyżowanie” Antoona van Dycka; „Chrystus św. Jana od Krzyża” Salvadora Dali, „Chrystus ukrzyżowany” Diego Velazqueza oraz „Chusta św. Weroniki” Correggio. Wielki wpływ na ostateczny kształt dzieła miały rozmowy z ks. prof. dr hab. Romanem Bartnickim, dokonującym analizy i interpretacji fragmentów Pisma Świętego, dotyczących męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa. Ważnym punktem jest też widzenie mistyka Carvera Alana Amesa, który również doświadczył wizji męki Jezusa.

Pan mgr Martin Imrich pisze:

„Tematyka pasyjna jest niezmiernie ciekawą i wartą zainteresowania przez twórców różnych dziedzin kultury i sztuki. Stanowi ona źródło inspiracji i jest nośnikiem łacińskiej cywilizacji. Przedstawiona Droga Krzyżowa jest w moim założeniu zachętą do większego zainteresowania tematyką pasyjną, pobudzeniem do refleksji nad sobą, własnym życiem. Moje obrazy to wyraz wewnętrznego poszukiwania siebie, własnej drogi, ukazanie mojego postrzegania świata, światopoglądu i poziomu wrażliwości. Cierpienie czy śmierć to bowiem nieodzowne elementy ludzkiej egzystencji.”

Tematyka sakralna w twórczości Imricha pojawia się dużo wcześniej, bo już w 2013 roku, w którym powstały takie realizacje jak: „Niewierny Tomasz”, „Wieża Babel” czy „Madonna z Maastricht”.

Autor w swojej dysertacji pisze: *„Zastanawiałem się, w jaki sposób przekazać odbiorcom mój sposób myślenia, patrzenia na tematykę pasyjną. Postanowiłem, że najodpowiedniejszą formą przekazu moich poglądów będzie pamiętnik. Można zadać pytania: dlaczego podjąłem taką tematykę? Co wpłynęło na mój wybór? Tym, co stanowiło dla mnie inspirację i wpłynęło na podjęcie tego tematu był mój obraz Patrzenie z krucyfiksu. Przy jego malowaniu byłem zmuszony skorzystać z innej perspektywy, do spojrzenia z drugiej strony, „oczami Jezusa”. Od tamtej pory dojrzywało we mnie pragnienie namalowania stacji Drogi Krzyżowej z wykorzystaniem tej właśnie perspektywy”*

Zestaw prac malarskich jest integralną częścią rozprawy doktorskiej. Opatrzony tytułem „Droga krzyżowa oczami Chrystusa” składa się z czternastu obrazów, które nie pokrywają się w stereotypowy sposób ze znanym nam stacjami Drogi Krzyżowej. Jest to czternaście okrągłych dzieł o średnicy 100 centymetrów, malowanych farbami olejnymi na płótnie.

Są to kolejno:

- Jezus skazany na śmierć
- Sadoch daje świadectwo o Jezusie
- Jezus bierze krzyż na swoje ramiona

- Jezus spotyka łotra
- Jezus spotyka swoją Matkę
- Szymon Cyrenejczyk pomaga nieść krzyż Jezusowi
- Weronika ociera twarz Jezusowi
- Pan Jezus upada pod krzyżem
- Jezus spotyka faryzeusza
- Wywyższenie Jezusa na krzyżu
- Pan Jezus umiera na krzyżu
- Zdjęcie z krzyża
- Złożenie do grobu
- Zmartwychwstanie Jezusa

Ten wybór wynikający z własnego doświadczenia i przeżywania czasu Wielkiej Nocy okazał się doskonały. Jest to czternaście spojrzeń z perspektywy samego Jezusa – ale widzianych, czy raczej wyobrażonych oczami Imricha – spojrzeń z drogi na Golgotę, i z wysokości krzyża, a ostatnie – już po zmartwychwstaniu. Spojrzeń, które wybrał Martin Imrich. Zapewne była to trudna artystyczna decyzja, niemniej poparta wnikliwymi studiami twórczości pasyjnej, a także zwieńczona podróżą do Ziemi Świętej. Wędrowka szlakiem ostatnich godzin życia Jezusa stanowiła dla Niego inspirację i pomogła mu uporządkować myśli oraz zorganizować pracę. Jest w tych przedstawieniach z jednej strony coś bardzo osobistego, a z drugiej uniwersalnego. W świecie wyzbytym wartości pojawia się ktoś, kto obiera postawę człowieka niezłomnej wiary. Człowieka, który próbuje spojrzeć na współczesność oczami Chrystusa. Zabieg ten jest ryzykowny, ale kandydat do stopnia doktora moim zdaniem wychodzi z niej zwycięsko. Łączy ze sobą współczesną formę z głęboką wiarą i tradycją malarską. Propozycja ta wpisuje się w dyskurs o współczesnych wartościach, prawdzie, moralności i kondycji człowieka we współczesnym świecie. Poszczególne stacje są wizją artystyczną osadzoną w bliżej nieokreślonej rzeczywistości (może być to wszędzie), zaś modelami są osoby z ośrodka dla bezdomnych, z których każda na swój sposób niesie swój krzyż.

Na szczególną uwagę zasługują przedstawienia stacji: *Zdjęcie z krzyża* i *Złożenie do grobu*. Biała plama - tabula rasa, kwintesencja męki. Każdy może zobaczyć w tych przedstawieniach własne wyobrażenie śmierci i zmartwychwstania Jezusa.

Kończąc swoją pracę doktorską Martin Imrich pisze:

„Moje obrazy to wyraz wewnętrznego poszukiwania siebie, własnej drogi, ukazanie mojego postrzegania świata, światopoglądu i poziomu wrażliwości. Cierpienie czy śmierć to bowiem nieodzowne elementy ludzkiej egzystencji.”

Konkluzja

Pan mgr Martin Imrich jest artystą, który potrafi przekonać nas do swoich przemyśleń i realizacji. Jest konsekwentny, zarówno jako człowiek i jako malarz. Jego wybory artystyczne są dojrzałe i absolutnie dla mnie przekonujące. Zaproponowany przez Niego temat dysertacji doktorskiej „Droga krzyżowa oczami Chrystusa” jest nowatorsko przedstawiony, a zestaw prac malarskich będących przedmiotem niniejszej recenzji stanowi oryginalne rozwiązanie problemu badawczego, prezentuje spójny przekaz i świadczy o ukształtowanej już osobowości artystycznej kandydata do stopnia doktora. Pan mgr Martin Imrich ze swoim dorobkiem artystycznym, doświadczeniem i umiejętnościami w pełni zasługuje na przyznanie stopnia doktora, co gorąco popieram.

Z poważaniem

prof. dr hab. Zbigniew Szot